

**MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI
EGYETEM**

**A KÖZSZOLGÁLATI
MÉDIASZOLGÁLTATÁS
FEJLŐDÉSI IRÁNYAI AZ EURÓPAI
UNIÓBAN**

Doktori (PhD) Tézis

DOI: 10.54598/002050

MEDVECZKY BALÁZS

Gödöllő

2022

A doktori iskola

megnevezése: Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

tudományága: Gazdálkodás és Szervezéstudományi

vezetője: **Dr. Lakner Zoltán**
egyetemi tanár,
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Témavezető: **Dr. Zéman Zoltán**
egyetemi tanár, PhD
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

.....
Az iskolavezető jóváhagyása

.....
A témavezető jóváhagyása

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. CÉLKITŰZÉSEK	6
3. ANYAG ÉS MÓDSZER	7
4. EREDMÉNYEK ÉS AZOK MEGBESZÉLÉSE	11
5. KÖVETKEZTETÉSE ÉS JAVASLATOK	21
6. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	22
7. ÖSSZEGZÉS	24
8. PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK	25

1 BEVEZETÉS

A kutatási témám az Európai Unió közszolgálati médiaszolgáltatásának fejlődési irányait vizsgálja, amely az EU korábbi 28 tagországa SM (Public Service Media = Közszolgálati Média) eredményességének és hatékonyságának a nemzetközi összehasonlítására épül. A kutatásaimban figyelembe veszem az adott ország GDP növekedése, kormányzati költségvetése, az infláció alakulását, ezzel összefüggésben a Közszolgálati Médiaszolgáltatók működési helyzetét országonként.

A három gazdasági tényező – a GDP növekedése, a kormányzati költségvetés, az infláció alakulása – abból a szempontból fontos, hogy a Közszolgálati Médiaszolgáltatók bevételei, akár állami támogatásból akár reklám bevételekből adódjon, mennyire lehet fenntartható a Közszolgálati Médiaszolgáltatók számára. Fontos az is, hogy mind a GDP növekedése, mind a kormányzati költségvetési mérleg mennyiben befolyásolja a kormányzati támogatást a Média számára, mivel a lassuló gazdasági növekedés vagy esetleges visszaesés, valamint az ezzel párosuló esetleges költségvetési deficit növekedése visszaveti a Média nyújtott támogatások mértékét. Ez viszont kedvezőtlenül befolyásolhatja a lakosság számára nyújtható szolgáltatásokat.

A kutatásaimban kiemelten foglalkozom részint a Közszolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételeinek alakulásával országonként és a bevételi források formáival is, mint például a kormányzati támogatások, Licence (szerzői jogként) és a reklám bevételek 2013 és 2017 között. Összehasonlítást kívánok tenni a 2013 és a 2017 -es években kialakult viszonyok között a bevételi források terén.

A Közszolgálati Média terén elvégzett kutatások az elektronikai szolgáltatásokra épültek, és a televíziós társaságok működésére vonatkozik országos szinten, mind a bevételeik mind a bevételeik szerkezeti összetétele terén, külön nem kiemelve a TV társaságokat, esetleg egy-egy fontosabb példázattal említve néhány jellemzőit. A kutatásba bevont intézmények, média fórumok: nemzetközi és hazai TV társaságok, ahol téma:

- általában a TV társaságok intézményi-szervezeti felépítése, jogi alapjai;
- tevékenységük, működésük, munkaköri leírása az egyes intézményi egységeknek, vezetői szinteknek;
- tevékenységük pénzügyi alapjai és forrásai, felhasználási lehetőségei.

A téma aktualitása, fontossága, időszerűsége, az, hogy nem volt általában a közszolgálati média ilyen jellegű nemzetközi összehasonlítása napjainkban.

A kutatásaimba az alábbi országokat vontam be, az EU korábbi 28 tagországát, amelyből jelenleg az Egyesült Királyság már nem tagja az EU-nak:

- EU-28: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia. Belgium ebben a kutatásban két részből áll az összegyűjtött statisztikai adatok alapján: Belgium -Flamand és Belgium-Francia a helyi lakosság hovatartozása következtében.

SPSS (Statistical Program for Social Sciences= Statisztikai program a társadalomtudományok terén) rendszer alapján az EU-28 tagországok PSM (Public Service Media = Közzolgálati Média) eredményességének és hatékonyságának a nemzetközi összehasonlítása, amelyben felhasznált gazdasági változók egyben gazdasági jellemzők is.

2. CÉLKITŰZÉSEK

A kutatás témája, a 2013-2017 közötti időszakban elsőként elemezni a PSM (Public Service Media) a Közzolgálati Média működési bevételeinek változásait országonként, forrásonként, mint például az állami támogatások, az előfizetések (Licence) és a reklám bevételek alakulását, együttes kölcsönhatásainak elemzése, valamint ezeknek az összefüggéseknek az összehasonlítása a kutatásba bevont országok helyzetével. A kutatás során fontos volt figyelembe venni ezeknek a gazdasági változásoknak a kapcsolódásait a GDP növekedése és az infláció átlagában és százalékos alakulásával.

Hipotézisek (7 tétel):

1. A Közzolgálati Médiaszolgáltatók bevételeiben a *közpénz jövedelmek aránya* szorosan összefüggenek és fordítottan arányosak a *kereskedelmi jövedelmek arányának* alakulásával (PSMInc175, PSMMarket176).
2. A *Közzolgálati Médiaszolgáltatók egy főre eső bevételeinek* változásai egyenes arányban és szoros összefüggésben állnak a *Média közpénz jövedelmeinek* alakulásával (PSM1FŐ3, PSMReven378).
3. A Közzolgálati Médiaszolgáltatók közpénz jövedelmeinek változásai egyenes arányban és szoros összefüggésben állnak az *egy főre eső havonkénti közpénz jövedelmek* alakulásával. (PSMReven378, PSMCap379)
4. A *Közzolgálati Médiaszolgáltatók bevételeinek a növekedése* egyenes arányban áll a *Közzolgálati Médiaszolgáltatók egy főre eső bevételeinek* alakulásával. (PSM2013172, PSM1FŐ3)
5. A *Közzolgálati Médiaszolgáltatók egy főre eső bevételeinek* változásai egyenes arányban és szoros összefüggésben állnak a *Médiaszolgáltatók egy főre eső havonkénti közpénz jövedelmeinek* alakulásával. (PSM1FŐ3, PSMCap379)
6. A *Közzolgálati Médiaszolgáltatók bevételei* leginkább függenek a *közpénz jövedelmek* - közalapítványok támogatása és az éves előfizetési díjak, mint jövedelmek együttesének - alakulásától is.
7. A Közzolgálati Médiaszolgáltatók bevételeinek alakulásában az *éves előfizetési díjak*, a *kereskedelmi jövedelmek*, a *GDP* és az *infláció* változásai nem játszanak lényeges szerepet.

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatásaimban az EU-29 tagországainak a közszolgálati médiaszolgáltatók gazdasági helyzetét értékelem, részint a bevételeik, jövedelmezőségi viszonyaik részint pedig kisebb mértékben az általános gazdasági háttérüket. Ahhoz, hogy ez az elemzés lehetőség szerint mind szélesebb körű lehessen, szükséges volt egy általános statisztikai elemzési módszert megadni a disszertációhoz, felhasználva számos gazdasági jellemzőt, más szóval gazdasági változót, amelyek legjobban tudják a közszolgálati médiaszolgáltatók helyzetét, mind belső tulajdonságait, mind közvetlenebb társadalmi-gazdasági jellemzőit és ezek összefüggését megadni.

Mivel ezek a kutatásaim széleskörűen felölelik az EU-29 tagországait, ezért szükséges a korábbi fejezetekhez kapcsolódóan megemlíteni a kutatásaimba bevont országokat, az alábbi felsorolásban:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia.

Az Európai Közszolgálati Média Unió (EBU= European Broadcasting Union) nyilvántartásában Belgium két részből áll az összegyűjtött statisztikai adatok alapján: Belgium -Flamand és Belgium-Francia a helyi lakosság hovatartozása következtében.

Azt érdemes megemlíteni, hogy az EBU jóval szélesebb körű, mint amennyi országot bevontam a kutatásaimba, mivel három kontinensre terjed ki, nevezetesen: Európa mellett, Ázsiára és Afrikára is. Továbbá az EBU számos olyan európai országot is magába foglal, amelyek nem tagjai az Európai Uniónak, de attól még az EBU nemzetközi szervezetnek tagjai, például, Svájc, Norvégia, Izland, valamint néhány nyugat-balkáni ország, többek között Makedónia, Szerbia. Európán kívül országok közül kiemelendő Törökország, Marokkó és Izrael is, amelyek szintén az EBU-hoz tartoznak.

A kutatásaim során felhasznált statisztikai elemzéseim az SPSS (Statistical Program for Social Sciences= Statisztikai program a társadalomtudományok terén) (SAJTOS-MITEV, 2007) rendszer alapjára épül, kibővítve az EU-29 tagországok közszolgálati média rendszere (PSM = Public Service Media = Közszolgálati Média) eredményességének és hatékonyságának a nemzetközi összehasonlítását. A felhasznált tizenhárom gazdasági változó, mint gazdasági jellemző az alábbi felsorolásban összesíthető:

A Táblázat-1-ben szereplő gazdasági változók megnevezései:

1 - PSM2008131 = PSM operating revenues, Közszolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, millió euróban, és százalékban, 2008-2013

2 - PSM2013172 = PSM operating revenues, Közzolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételei, országoként, millió euróban, és százalékban, 2013- 2017

3 - PSM1FŐ3 = PSM operating revenues, Közzolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételei, egy főre esően, országoként, euróban, 2013-2017

4 - (Mínusz) PSMGDP174 = PSM operating revenues, Közzolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételei a GDP százalékban, 2017

5 - (Mínusz) PSMInc175 = PSM public income, Közzolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételeiből közpénz-jövedelmek aránya százalékban 2017-ben országoként

6 - PSMMarket176 = PSM commercial income, Közzolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételeiből a kereskedelmi jövedelmek aránya százalékban 2017-ben, országoként

7 - PSMMark377 = PSM commercial income, Közzolgálati Médiaszolgáltatók kereskedelmi jövedelmei, országoként, százalékban, 2013 és 2017 között, 2013 = 100

8 - PSMReven378 = PSM public income (public fund and licence fee), Közzolgálati Médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei, országoként, millió euróban, százalékban, 2013 és 2017 között, 2013 = 100

9 - PSMCap379 = PSM operating revenues, Közzolgálati Médiaszolgáltatók bevételeihez való hozzájárulás, egy főre eső közpénz-jövedelmek változásai havonta, országoként, euróban, százalékban 2013 és 2017 között, 2013 = 100

10 - (Mínusz) Licence3710 = PSM licence fee, (a part of public income) Közzolgálati Médiaszolgáltatók részére fizetett éves előfizetési díj euróban, százalékban, 2013 és 2017 között, 2013 = 100

11 - Fund1711 = PSM public fund (a part of public income), Közzolgálati Médiaszolgáltatók részére nyújtott, a közalapítványok támogatása arányának változása százalékban, 2013-2017 között, 2013 = 100

12 - Infl3712 = Az infláció alakulása országoként, százalékban, 2013 és 2017 között,

13 - GDP131713 = A GDP növekedésének alakulása százalékban 2013 és 2017 között,

Megjegyzés: Mivel nem minden EU tagországban vannak előfizetési díjak, ezért ez a tétel csak 0,1%-os értékben volt feltüntethető azokban az országokban, ahol nem voltak előfizetési díjak.

Nulla értéket nem lehetett feltüntetni az SPSS statisztikai adat-bázisban, mert akkor ez a rendszer nem tudta volna értelmezni a többi adatokat sem az összehasonlításnál. A 0,1%-os érték viszont jelentéktelen elhanyagolható érték, így a további elemzéseknél ettől még figyelmen kívül hagyható.

Az előfizetési díjakat külön gazdasági változóként szükséges volt feltüntetni a kutatásaim során, mivel ez fontos jellemzője egy-egy EU tagország közmédia

bevételeinek értékelésekor. Az összehasonlítás szempontjából is fontos, hogy mely EU tagországokban van előfizetési díj és mely országokban viszont nincs.

A felsorolt 13 gazdasági változó közül az első négy változóhoz tartozik a PSM2008131, azaz a PSM operating revenues, más néven a *közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei*, országonként 2008-2013 között; a PSM2013172, azaz a PSM operating revenues, közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként 2013- 2017 között; a PSM1FŐ3 = PSM operating revenues, a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően*, 2013-2017 között és a PSMGDP174, azaz a PSM operating revenues, a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei a *GDP százalékban* 2017-ben.

A további hét gazdasági változó a PSM (public service média = közszolgálati média) bevételeinek összetételéhez tartozik, így a PSMInc175, azaz a PSM public income, a *közszolgálati médiaszolgáltató közpénz-jövedelmei (közalapítványi támogatás és az előfizetések)*, országonként, 2017-ben; a PSMMarket176, azaz a PSM commercial income, a közszolgálati médiaszolgáltatók *kereskedelmi jövedelmei*, országonként, százalékban, 2017; a PSMMark377, azaz a PSM commercial income, a közszolgálati médiaszolgáltatók kereskedelmi jövedelmei, országonként, 2013 és 2017 között a 2013. évi szinthez képest; a PSMReven378, azaz a PSM public income (public fund and licence fee), *a közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei: közalapítványi támogatás és az előfizetések*, országonként, 2013 és 2017 között, a 2013. évhez viszonyítva; a PSMCap379, azaz a PSM operating revenues, a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeihez való hozzájárulás, egy főre eső közpénz-jövedelmek, havonta országonként 2013 és 2017 között, 2013. évi helyzethez viszonyítva; a Licence3710, azaz a PSM licence fee, (a part of public income) a közszolgálati médiaszolgáltatók részére fizetett *éves előfizetési díj* euróban, százalékban, 2013 és 2017 között, 2013. évi szinthez viszonyítva; a Fund1711, azaz a PSM public fund (a part of public income), a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből a közpénz-jövedelemhez tartozó *a közalapítványok támogatása arányának változásai*, százalékban, 2013-2017 között.

A többi meglévő gazdasági változó az általános gazdasági helyzethez kapcsolódik, nevezetesen a Infl3712, azaz az *infláció alakulása országonként*, százalékban, 2013 és 2017 között, és a GDP131713, azaz a *GDP növekedésének alakulása* százalékban 2013 és 2017 között.

Rövidítések: PSM2008131, PSM2013172, PSM1FŐ3, PSMGDP174, PSMInc175, PSMMarket176, PSMMark377, PSMReven378, PSMCap379, Licence3710, Fund1711, Infl3712, GDP131713.

A gazdasági változókat jelző rövidítések utolsó egy esetéenként két számjegye adja az általam meghatározott sorrendet a változók esetében. Az ezt a sorszámot megelőző számok adják meg az évszámok rövidített formáját, vagy a 2013-2017 időszak esetében a **37** vagy **1317**, esetenként a 2008-2013, azaz rövidebben 200813, más esetben a 2013-2018, azaz 201317 (lásd 1. táblázat és a változók értelmezése).

A közszolgálati médiaszolgáltatók *közpénz-jövedelmei* két fő részből állnak 1- közalapítványok támogatása és a 2- havi előfizetések. Ehhez kapcsolódó

kereskedelmi jövedelmek és a nem jelentős egyéb jövedelmek adják a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes működési bevételeit.

A 2013-2017 közötti időszakban a kutatás témája közvetlenül a PSM (Public Service Media) a Közszolgálati Médiaszolgáltatók működési bevételeinek változásaihoz kapcsolódik, figyelembe véve az adott országokat, amelyekben az egyes nemzeti média intézmények működnek. A kutatáshoz felhasznált statisztikai adatok az egyes nemzeti forrásokhoz kapcsolódnak, amelyeket az EBU éves rendszeres kiadványai is közzétesznek. Az összeállított statisztikai adatok, amelyek megbízható forrásonként használhatók, felölelik az állami támogatások, az előfizetések (Licence) és a reklám bevételek alakulását, együttes kölcsönhatásainak elemzését, valamint ezeknek az összefüggéseknek az összehasonlítását a kutatásba bevont országok néhány fontosabb gazdasági helyzetével. A kutatás során fontos volt figyelembe venni ezeknek a gazdasági változásoknak a kapcsolódásait a GDP növekedésével, az infláció százalékos alakulásával.

Az SPSS statisztikai rendszer az egyes EU tagországokban a közszolgálati médiaszolgáltatók gazdasági jellemzőinek a hasonlóságai vagy az eltérései szerint osztályozza az egyes országokat általában maximum 5 klaszterbe, amelyet mindig a szerző vagy szerzők saját belátásuk szerint határoznak meg. Célszerű 5 klaszterbe sorolni az országokat, mivel ennél több vagy kevesebb nem lenne eléggé célravezető az adott EU tagországok közszolgálati médiaszolgáltatók intézményeinek gazdasági jellemzőit figyelembe véve.

A fentebb kifejtett statisztikai elemzési módszereket alkalmaztam a kutatásaim során és ezeket a szempontokat követtem a disszertáció megírásánál is.

4. EREDMÉNYEK ÉS AZOK MEGBESZÉLÉSE

Néhány fontosabb összegzés

1. A kutatás során az EU 28 tagországának közszolgálati médiaszolgáltatók helyzetét, elsődlegesen a gazdasági helyzetét tekintetem át, kiemelten elemezve az egyes országok közmédia jövedelmeinek összetételét az alapítványi, a közalapítványi és az előfizetési, valamint kereskedelmi és egyéb jövedelem megoszlási összefüggésben. A közmédia anyagi-jövedelmi helyzete nagyban függ az adott országok – EU tagországok – általános gazdasági helyzetétől is, amelyet jól jellemez az általános gazdasági növekedés a GDP alakulás alapján, továbbá az infláció alakulása. A kutatásaim mivel az EBU, azaz az European Broadcasting Union kiadványaira épült, mód volt a szervezet legjelentősebb államainak adataira támaszkodni kutatásaim során, így a szervezeten belüli valamennyi EU tagország adatait figyelembe venni a 2013 és 2017 közötti időszakra vonatkozóan. A kutatási időszakban az Egyesült Királyság (EK = UK, United Kingdom) adatait is belevettem a kutatásaim során. Az EBU nemzetközi szervezet adatok nyilvántartásában Belgiumot, mint egy EU tagországot két részre bontotta az egyik Belgium -Flamand a másik pedig Belgium-Francia.

2. A gazdasági változók közötti összefüggések eltérő mértékűek, annak megfelelően, hogy adott két változó összefüggését érzékelő vagy jelző számérték mennyire közelít az 1,000 értékhez, azaz a 100%-hoz, vagy az 0,500 értékhez, amely 50%-nak felel meg. Ennek megfelelően határozható meg a változók közötti összefüggések értéke. Amennyiben a gazdasági változók közötti érték 0,800 (80%) fölött áll, akkor nagyon erős az összefüggés közöttük, ha 0,800 és 0,600 között van akkor erősnek mondható, ha viszont 0,600 és 0,500 közötti az érték, akkor viszont közepesen erős az összefüggés. 0,500-oz (50%) közeli vagy az alatti 0,400-ig (40%) az érték, akkor ebben az esetben gyenge a gazdasági változók közötti összefüggések értéke. Az elemzések szempontjából, ha az összefüggések közötti érték 0,400 (40%) alatt van, akkor nincs értékelhető összefüggés a gazdasági változók között. Ebben a táblázatban látható diagonál – átló -, amelyet 1,000 értékek jeleznek, vagyis minden gazdasági változó önmagában véve 1,000 értéket (100%) ad és ehhez az értékhez arányosítja a táblázatban meglévő többi adat más gazdasági változóknak az adott változóhoz való arányosítását, összefüggésének mértékét.

3. Ebből a szempontból elemezve a Táblázat-2 adatait, megállapítható, hogy *nagyon erős* a PSMInc175, azaz a 2017-es évi *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei (közalapítványi támogatás és az előfizetések)* országonkénti gazdasági változó és PSMMarket176 között, azaz a 2017. évi közszolgálati médiaszolgáltatók *kereskedelmi jövedelmei*, országonként, mivel ez az érték mínusz 0,960 (96%), közelítve a 1,000 értékhez. Természetesen a gazdasági változók közötti összefüggések értéke lehet mínusz előjelű is, amely azt jelenti, hogy a gazdasági változók között fordított összefüggés áll fenn. Tehát amíg például az egyik gazdasági változó növekvő mértékű, addig a másik változó csökkenő értékű. Ebben az esetben

a mínusz előjel nem a szám értékét, hanem az ellenkező gazdasági változást jelzi egy másik változóval szemben. Amikor a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei (közalapítványi támogatás és az előfizetések)* országonkénti mértéke növekszik, akkor a közszolgálati médiaszolgáltatók *kereskedelmi jövedelmei*, országonként, százalékosan csökken. Ennek a fordítottja is igaz. A százalékos rendszerben, ha az egyik gazdasági változó aránya csökken – a 100%-on belül – akkor a más változók aránya növekedni fog.

4. A további gazdasági változók közötti összefüggés erős a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően*, 2013-2017 között és a PSMReven378, azaz a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei: közalapítványi támogatás és az előfizetések*, országonként, szintén ugyan abban az időszakban, mivel ennek értéke 0,773 volt. Ez azt jelenti, hogy ugyan abban az időszakban 2013 és 2017 között amikor nőttek a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei*, akkor ezzel párhuzamosan nőttek a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően*. A teljes bevétel egy részének, nevezetesen a közpénz-jövedelmeknek a növekedése általában véve növelte az egy főre eső működési bevételeket a közmédia esetében. Ez egyben azt is jelenti, hogy 2013 és 2017 között a teljes bevétel más jövedelem forrásai viszont nem nagyon változtak nagyjából azonos előfizetői létszám mellett a vizsgált EU-28 tagországban. Lényegében a kereskedelmi jövedelmek sem változtak lényegesen, mint a teljes bevételek másik legjelentősebb jövedelem forrása. Mivel egyenes arányosság áll fenn a két gazdasági változó között, ezért a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmeinek* csökkenése az egy főre eső működési bevétel csökkenésével párosul.

5. Szintén erős volt az összefüggés 0,670 értékkel a PSMReven378, azaz a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei: közalapítványi támogatás és az előfizetések*, országonként, 2013 és 2017 között és a PSMCap379, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeihez való hozzájárulás, egy főre eső közpénz-jövedelmek, havonta országonként 2013 és 2017 között, 2013. évi helyzethez viszonyítva. Ez a szoros összefüggés hasonlít az előző két gazdasági változó közötti összefüggésre, annyiban különbözik az előbbtől, hogy ott az egy főre eső előfizetői létszámról van szó, míg ebben az esetben az egész népességre kivetítve vonatkozó egy állampolgárra eső közszolgálati médiaszolgáltató bevételekről van szó. Ebben az esetben is egyenes arányosság áll fenn, nevezetesen a *közszolgálati médiaszolgáltatók közpénz-jövedelmei: közalapítványi támogatás és az előfizetések*, növekedésével nőnek a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételei *állampolgáronként* nagyjából azonos népesség mellett és a kereskedelmi jövedelmek nagyjából változatlan mértéke alapján.

6. Erősnek mondható a 0,655 érték alapján az összefüggés a PSM2013172, azaz a *közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei*, 2013- 2017 között és a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően*, ugyan ebben az időszakban. Ebben az esetben egyértelmű, hogy a *közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételeinek* növekedésével szintén nő a *közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételeinek*

egy főre, azaz egy előfizetőre eső nagysága. A bevételek csökkenése esetén, csökken az egy főre-egy előfizetőre eső *közszolgálati médiaszolgáltatók* bevétele.

7. A továbbiakban 2013-2017 közötti időszakban a gazdasági változók közötti összefüggés *közepesen erős* volt, mivel ez az érték 0,561, a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően* és a PSMCap379, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeihez való hozzájárulás, az egy főre eső havonkénti közpénz-jövedelmek, országonként hasonló időszakban. Ebben az esetben is az egy főre eső média bevétel nő, akkor értelem szerűen az egy főre eső havi közpénz-jövedelmek is nőnek. Ha csökkenő tendenciáról van szó, akkor egyenes arányosan mind a két kategóriában, egy főre vetítve csökkennek a média bevételek és a közpénz jövedelmek.

8. A közepesen erős *minusz* 0,505 értékű összefüggés volt két gazdasági változó között, nevezetesen a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei, országonként, *egy főre esően*, 2013-2017 között és a PSMGDP174, azaz a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételei a *GDP százalékban* mérve 2017 végéig. Ebben az esetben erre a 28 EU-tagországra vonatkozóan a 2013 és 2017 közötti egy főre eső média bevétel növekedése esetén a média egész évi bevételének GDP százalékában mért aránya 2017 végére csökken. Ebben az esetben a GDP növekedése vagy csökkenése nagyban befolyásolja a média bevétel arányát a GDP százalékában. Amennyiben a média bevételek stagnáló szinten állnak vagy minimálisan, nem számottevően változnak, akkor a GDP növekedésével csökkenő a média bevételek aránya, a GDP csökkenésével viszont növekvő mértékű lesz az arányuk a GDP százalékában. Lényegében, ha a média bevételek nőnek egy változatlan, vagy minimális csökkenő GDP-hez viszonyítva, akkor a média bevételek aránya nőni fog. Ha egy esetleg minimálisan növekvő GDP-hez mérten a média bevételek növekedése nagyobb, akkor is a média bevételek aránya nőni fog a GDP százalékában. Látható, hogy a két gazdasági változó ellentétes irányban halad, tehát fordítottan arányos az összefüggés kettőjük között, ezért lehet negatív előjelű a PSMGDP174 változó.

9. Megállapítandó, hogy a 2008-2013 évek közötti időszakban a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételei nagyobb mértékben növekedtek, mint az azt követő 2013-2017 évek közötti időszakban. Ennek elsősorban az volt az oka, hogy 2013-2017 közötti időszakban érzékelhetően csökkent a közpénz-jövedelmek egyik fontos tétele, az előfizetések nagysága azokban az EU tagországokban, ahol ezt korábban már bevezették. E-mellett néhány más országban nem is volt előfizetési rendszer. A közpénz-jövedelmek másik fontos része a közalapítványi támogatások is csökkentek ezen időszak alatt, közel hasonló arányban, mint az előfizetések. Néhány országban pedig nem volt közalapítványi támogatás.

10. További oknak tekinthető az is, hogy az EU gazdaságilag fejlett régióiban kis mértékű volt a GDP növekedési üteme, amely szintén a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeinek a növekedését elősegítő jövedelmek, elsődlegesen a közpénz-jövedelmek csökkenése irányába hatott. Társadalmi szinten a csökkenő

mértékű GDP növekedés a csökkenő mértékű közpénz-jövedelmeket eredményezte. Azokban az EU tagországokban viszont, ahol jelentősebb volt a GDP növekedési üteme, nem feltétlenül nőttek a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételei.

A közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeinek kisebb mértékű csökkenése 2013-2017 közötti időszakban az azt megelőző időszakhoz képest visszavezethető arra is, hogy a média kereskedelmi jövedelmeinek aránya túlságosan kis mértékűek voltak. Az eddigi tapasztalatok szerint – 2008-2017 - a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeinek jelentős jövedelem forrásai túlságosan a közpénz-jövedelmekre épült és nem annyira a kereskedelmi, azaz a reklám bevételekre épül. Az olcsó-takarékos kormányzati költségvetésből kevesebb közalapítványi támogatás jut a média bevételek növekedésére, és esetenként csökkenő lakossági-fogyasztói vásárlóerő, továbbá a fogyasztói magatartás sem kedvezett a média bevételek jövedelem-forrásai növekedésének. Az alacsony infláció mértéke inkább csak a lakossági-fogyasztói vásárlóerő megtartása, megőrzése szempontjából volt fontos és nem annyira a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeire ható növekvő jövedelmekre.

11. A kereskedelmi-reklám jövedelmeknek a média bevételein belüli kis részarányához az is hozzátartozhat, hogy egységnyi reklám idő a vállalkozások és társaságok számára túlságosan költséges. Ezzel szemben az is igaz, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók fenntartási költségei nagyon jelentősek, elsősorban a folyamatos műszaki-technikai fejlesztések és az infrastrukturális korszerűsítések miatt. Ebből a szempontból nézve, nehezen oldható meg a kereskedelmi-reklám költségek csökkentése. A fent vázolt viszonyok eltérőek az EU-29 tagországok esetében az egyes ország-csoportok esetében, amit az SPSS statisztikai elemzés is jól mutat.

12. Megállapítható, hogy *Lengyelország, Málta, Írország és Lettország* esetében a közszolgálati médiaszolgáltatók bevételeiben a kereskedelmi jövedelmek aránya jóval meghaladja a közpénz-jövedelmek arányát, és ennek a két gazdasági változónak az esetében az EU-29 átlagos szintjét is. Ez azzal is igazolható, hogy a közalapítványok részaránya százalékosan vagy szinten maradt (Málta, Lettország), ahol nincsenek előfizetési díjak, vagy jelentősen csökkent (Lengyelország) vagy ugyan nőtt (Írország), amely azonban a kereskedelmi jövedelmek részarányát lényegesen nem csökkentette. Lengyelországban azért csökkentek a közalapítványok jövedelmeinek a részaránya a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeiből mert ott jelentősek voltak az előfizetési díjak, viszont a közalapítványok támogatásából adódó jövedelmei csökkentek és az ebből adódó média bevételek veszteségeit ellensúlyozták a kereskedelmi jövedelmekkel. Írországban viszont vannak éves előfizetések, amelynek növekedése mellett növelték a közalapítványok támogatásának az arányát a média bevételekben, némileg a kereskedelmi jövedelmek is nőttek. 2013 és 2017 között Írországban szerényen növekedtek a média bevételek, és ezt kiegyensúlyozott módon igyekeztek több forrásból biztosítani: közalapítványok támogatásából, évi előfizetésekből és kereskedelmi jövedelmekből.

13. *Írországban* jelentős a GDP növekedése, amelyhez az is hozzátartozik, hogy Írország néhány éven keresztül az egy állampolgára eső legnagyobb támogatást kapta a EU közös költségvetéséből. *A GDP jelentős növekedése nem következik közvetlenül*

a közszolgálati médiaszolgáltató kereskedelmi tevékenységéből, de azért ennek jelentőségét nem szabad lebecsülni. Természetesen ettől még az ír közszolgálati médiaszolgáltató kereskedelmi tevékenysége és jövedelmei EU-s összehasonlításban jelentősek.

14. *Lengyelországban* a viszonylag növekvő gazdasági trendekkel szemben és ennek alakulása állampolgáronként, valamint a *közalapítványi jövedelmek aránya* a közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételeiből csökkentek 73%-kal 2013 és 2017 között, amely drasztikus mértékű csökkenés volt, mivel az EU-29 átlaga 5%-os csökkenést mutatott. Más EU tagországban is volt jelentős csökkenés, Portugáliában volt nagyobb 85%-kal, de más országokban ezek a csökkenések kisebb mértékűek voltak, például Csehország (67%), Szlovénia (60%), Franciaország (55%) és Egyesült Királyság (40%) esetében. Viszont a *közalapítványi jövedelmek aránya* a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből nőttek 2013 és 2017 között Romániában 73%-kal, Luxembourgnban 45%-kal, Litvániában 37%-kal és Ausztriában 20%-kal. Ebből is látszik, hogy *az EU-29 tagországaiban nagy a szóródás a közalapítványi jövedelmek aránya terén a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételei tekintetében. Viszont a közalapítványok támogatásának csökkenő aránya közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből nincs összefüggésben az előfizetések arányával szintén a média bevételeiben. Annál is inkább sem, mert sok EU tagországban nincsenek előfizetések.*

15. *Egyesült Királyság*, amely a második negyedhez tartozik, az „X” tengelyen a *közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* a 2013-2017-es időszakra vonatkozóan szerény mértékben 2,4%-kal csökkentek, amely így az EU-29 tagországok átlaga alatt állt, lényegesen elmaradva ettől a szintjétől a koordináta rendszernek ebben a negyedében. Ugyanakkor *közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* egy főre esően számolva még az előbbihez mérten is még jobban, 5%-kal csökkent ebben az időszakban az EU átlag 15,5%-os növekedésével szemben. Ezzel szemben *Egyesült Királyságban a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* (Mínusz-PSMGDP174) a GDP százalékában 0,3% volt, amely érezhetően közel kétszeresen magasabb volt az EU összehasonlításban, felfele eltérve az EU-29 átlagától, és túlhaladva Szlovénia 0,28%-os és Ausztria 0,27%-os szintjét, amelyek az Egyesült Királyság után legnagyobbak voltak az EU-29 tagországok esetében.

16. Megállapítható, hogy 2013 és 2017 között Egyesült Királyságban a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeihez való hozzájárulásként, az egységnyi közpénz-jövedelmek állampolgáronként 10%-kal csökkentek, miközben a közalapítványok támogatása arányának az üteme 40%-kal csökkent, azaz a 10%-ról, 2013-ban a 6%-ra, 2017 végére, ez alatt az időszak alatt. Ez jelzi azt, hogy nem volt olyan jelentős a közpénz jövedelmeken belül az előfizetések aránya, 58,5%, mint Németországban, ahol ez viszont 83,7%, ezen felül az Egyesült Királyságban csak 5% volt a közalapítványok támogatása arányának a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiben 2017 végére, miközben ugyan annyi volt Németországban is, azaz 5%, 2017 végére. A két gazdasági nagyhatalom közötti eltérés a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből az előfizetések nagyságrendje terén, abból adódik, hogy az Egyesült Királyságban (58,5%) kevesebb az előfizetések aránya,

mint Németországban (83,7%), mivel az Egyesült Királyságban a kereskedelmi bevételeknek az aránya jóval nagyobb volt, mint Németország esetében.

17. Az Egyesült Királyságban a közszolgálati médiaszolgáltatók működési bevételeiből a *közalapítványok támogatása arányának üteme* drasztikusan 40%-kal csökkent 2013-2017 között (Fund1711), amely nagyon kedvezőtlennek tekinthető, mivel az EU-29 átlaga 5%-kal csökkent ugyan ebben az időszakban. Az Egyesült Királysághoz mérten ennél nagyobb csökkenés ezen a téren Portugáliában 85%, Lengyelországban 73%, Csehországban 67%, Szlovéniában 60% és Franciaországban 55%, volt, amely országokban nőttek az előfizetési díjak.

18. *Magyarország*, amely szintén ehhez a negyedhez tartozik, az „X” tengelyen a *közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* a 2013-2017-es időszakra vonatkozóan szerény mértékben 6,8%-kal növekedett, amely még így is lényegesen elmaradt az EU-29 tagországok átlagától. Ugyanakkor *közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* egy főre esően számolva 0,1%-kal nőtt, amely lényegesen elmaradt az EU-29 tagországainak átlagos szintjétől. Viszont ezzel szemben Magyarországon a *közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei* (Mínusz-PSMGDP174) a GDP százalékában 0,25% volt, amely lényegesen túlszárnyalta az az EU-29 átlagos szintjét, és közel maradván, Egyesült Királyság és Németország 3,0%-os, Szlovénia 0,28%-os és Ausztria 0,27%-os szintjéhez, amelyek a legnagyobbak voltak az EU-29 tagországok esetében.

19. Továbbá Magyarországon a *közpénz-jövedelmek* (PSMReven378) növekedése 3,4%-os szerény mértékű volt, mert ez jelentősen alul maradt az EU-29 tagországainak a 18,2%-os növekedési ütemétől ebben az időszakban. Az egységnyi közpénz-jövedelmek alakulása állampolgáronként, havonta, 2013 és 2017 között (PSMCap379) szerény mértékben nőtt 3,5%-kal. Ugyanakkor Magyarországon a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételeiből a *közalapítványok támogatása arányának üteme* jelentősen nőtt 2,6%-kal 2013-2017 között (Fund1711), amely kedvezőnek tekinthető, mivel az EU-29 átlaga 5%-kal csökkent ugyan ebben az időszakban. Számos EU tagország esetében ez az arány jelentősen csökkent, mint például az Egyesült Királyság, Portugália, Lengyelország, Csehország, Szlovénia és Franciaország esetében.

20. *Magyarországon az „Y” tengelyen* a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételeiből a teljes *közpénz-jövedelmek részaránya* (Mínusz PSMInc175) 79% volt 2017-ben, amely kisebb volt, mint az EU-29 tagországok 80%-os átlaga. Azonban az előbbiekkal szemben a kereskedelmi jövedelmek aránya a teljes média bevételekből 2017-ben 8,4% volt, amely az EU-29 átlaga 17%-os szintje alatt állt. Magyarországon a GDP 4,2%-kal növekedett, amely lényegesen nagyobb mértékben meghaladta az EU-29 országok átlagos 2,9%-os szintjétől. Magyarországon a GDP növekedése az egyike volt a legnagyobb teljesítésű országoknak az EU-29 tagországai között, Írország, Málta, Románia, Észtország, Lengyelország, Litvánia és Csehország mellett.

21. Megállapítható, hogy 2013 és 2017 között Németországban a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeihez való hozzájárulásként, az egységnyi közpénz-jövedelmek állampolgáronként csak 2,2%-kal nőttek, miközben a közalapítványok támogatásának az aránya ennél tíz szerte nagyobb volt a növekedési ütem, azaz 22%-kal nőtt ez alatt az időszak alatt. Ez jelzi azt, hogy jelentős volt a közpénz-jövedelmek aránya, 88,7%, viszont ezen belül csak 5% volt a közalapítványok támogatása arányának a közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételeiben, amellyel szemben viszont 83,7% volt az előfizetések aránya 2017 végére.

22. Mind ebből következett, hogy Németországban a közpénz-jövedelmek egy állampolgárra esően kis mértékben növekvőek voltak, és a közalapítványok támogatásának az arányának a növekedési üteme 2013-hoz mérten, azaz a korábbi részarányához mérten jelentősen nőtt 2017 végére (22%), de ettől még közszolgálati médiaszolgáltató bevételekben jelentéktelen volt a részesedése, amely csak 5% volt 2017 végére, és ugyanakkor a kereskedelmi jövedelmek aránya is lényegesen kismértékű volt, 6%, 2017 végére a közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételeiből.

A kiindulási alap: a közszolgálati médiaszolgáltató **teljes** bevétele és összetétele <> közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételének és a közpénz-jövedelmeknek az **egy főre** eső nagysága.

Az előfizetések aránya azért lehetett magas, mert a közalapítványok és a kereskedelmi jövedelmek szerény mértékűek voltak Németországban.

Egy rendkívül erős német gazdaságban, ahol jelentősen erős a lakossági vásárlóerő, ott ráterhelik a lakossági jövedelmekre a közszolgálati médiaszolgáltató fenntartási költségeit a közpénzekben belül az előfizetési díjak formájában, ilyen formában nem elsődlegesen a vállalatoktól vagy az állami költségvetéstől várhatók a nagyobb támogatások vagy kifizetések a média számára.

23. Németországban az „Y” tengelyen a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételeiből a teljes *közpénz-jövedelmek részaránya* (Mínusz PSMInc175) 88,7% volt 2017-ben, amely több volt, mint az EU-29 tagországok 80%-os átlaga. Azonban az előbbiekkal szemben, ennek a viszonylag szintnek megfelelően a kereskedelmi jövedelmek aránya a teljes média bevételekből 2017-ben csak 6% volt, amely az EU-29 átlaga 17%-os szintje alatt volt. A GDP 2,4%-kal növekedett, amely érezhetően kisebb volt az EU-29 országok átlagos 2,9%-os szintjéhez viszonyítva.

24. Általában, ahogy Hollandiára is jellemző, hogy azokban az országokban, ahol a közpénz-jövedelmek aránya a teljes közszolgálati médiaszolgáltató bevételekből jelentősen kisebb mértékű, elsősorban az előfizetések hiánya, vagy annak alacsonyabb mértékéből adódón, ott a kereskedelmi jövedelmek aránya lényegesen nagyobb volt, mint például kiemelkedő mértékben Lengyelországban, Írországban, Ausztriában, Egyesült Királyságban és Belgium Flamand belgiumi országrészben.

25. Görögország esetében a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeinek ilyen nagy arányú csökkenő mértékű növekedése 2013-2017 közötti időszakban a korábbi időszakhoz képest elsősorban az egységnyi havonkénti egy állampolgárra eső a közszolgálati média bevételeinek (PSMCap379) drasztikus, 30%-os csökkenéséből adódott, amely az EU-29 tagországok esetében Luxembourg után a második legnagyobb csökkenés volt ebben az időszakban. Ez a csökkenési nagyságrend jobban érthető, ha figyelembe vesszük, hogy 2013 és 2017 között a közszolgálati média részére befizetett éves előfizetési díj (Licence3710) 9%-kal csökkent.

Emellett a közpénz-jövedelmek már csak azért is csökkentek a média számára, mert nincs közalapítványi támogatás. A közszolgálati média bevételeinek csökkenéséhez a továbbiakban hozzájárult a kereskedelmi jövedelmek 4%-os csökkenése (PSMMark377), amely bár mérsékeltnek tekinthető, de hatásában mindenképpen összeadódik az előbbi gazdasági változó csökkenéséhez. A GDP viszonylagos stagnálása az 1%-os növekedése miatt szintén nem változtatott a média bevételek alakulásán, mert a lakosság részéről drasztikusan csökkentek az éves szinten számolt előfizetési díjak összességében 2013-2017-es időszakban.

26. Franciaországban 2017 végére megállapítható, hogy a kereskedelmi jövedelmek szerényebb mértékű növekedése 6,4%, is hozzájárult a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételeinek a növekedéséhez, bár ez utóbbi növekedését elsősorban az előfizetések biztosították. Az EU-29 tagországokhoz viszonyítva Franciaországban is a GDP növekedése 1,6%, nem változtatott lényegesen a média bevételek alakulásán és szerkezeti összetételén, mert továbbra is a lakosság részéről történtek a jelentős kifizetések a 2013 -2017 közötti időszakban. 2017 végére a közalapítványok támogatásának a növekedése nem volt olyan jelentős, hogy ez lényegesen tovább növelte volna a közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételeiből a közpénzek arányát.

Viszont megállapítható, hogy Máltán a közpénz jövedelmek alakulása nem volt jelentős befolyással a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeik érdembeli növelésében. Viszont a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeik növelésében a kereskedelmi jövedelmek 16%-os növekedése játszott szerepet, amely biztosította a közszolgálati médiaszolgáltató bevételein belül a kereskedelmi jövedelmek nagyobb részarányát. Ez a részarány 2013-2017-es időszakban 43% volt, szemben a közpénzjövedelmek csak 35%-os arányával. A közpénzjövedelmek aránya Máltán volt a legkisebb az EU-29-ek esetében, még Lengyelországban is magasabb volt a 40%-os aránnyal.

27. Megállapítható, hogy Litvániában a 2013-2017-es időszakban a közszolgálati médiaszolgáltató bevételei (PSM2013172) a legnagyobb mértékben 72,8%-ban nőttek, továbbá ezeknek a bevételeknek az egy főre (PSM1FŐ3) jutó nagyságának az emelkedése 85,7%-kal nőtt, az EU-29 országok esetében a legnagyobb növekedési ütem valósult meg ezen a két területen. Ehhez a növekedéshez járult hozzá a közpénz jövedelmek (PSMReven378) 70%-os emelkedése, és a közpénz jövedelmek havi egy főre (PSMCap379) eső 60%-os növekedése, valamint a közalapítványok támogatásának (Fund1711) a 37%-os növekedése 2017 végére.

Litvánia helyzete azért tekinthető egyedinek, mert az előbb említett gazdasági változók esetében az EU-29 országok viszonylatában összességében a legmagasabb,

vagy majdnem a legmagasabb növekedési ütemet érte el. 2013-tól a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeiben a kereskedelmi jövedelmek (PSMMark377) a legnagyobb mértékben csökkentek az EU-29-ek viszonylatában, ugyanakkor nem voltak előfizetések (licence3710), amelyek a közpénz jövedelmeket továbbiakban növelhették volna, és ezen keresztül a média bevételeket.

Ezt teszi Litvánia helyzetét egyedivé és így lehet az, hogy külön ország-klasztort alakít egy országgént a többi EU tagországgal szemben.

28. Megállapítható, hogy Finnországban 2017 végére a közalapítványok támogatása stagnált, amely még így is kedvezőbb volt az EU-29 országai átlagának 5%-os csökkenéséhez mérten is. A közpénz jövedelmeken belül nem voltak előfizetések és amellet, hogy a kereskedelmi jövedelmek jelentősen visszaestek, miközben a GDP fele akkora növekedése, mint az EU-29 átlaga, nem nyújtott kellő alapot a közszolgálati médiaszolgáltató bevételeinek korábbi magasabb növekedési üteméhez. Dániában 2017 végére a közpénz jövedelmek jelentős csökkenése ellenére is, - mivel jelentősen csökkentek az előfizetések, és nem voltak közalapítványoknak támogatásai - azért maradhatott magas részaránya a közszolgálati médiaszolgáltató (PSM) bevételeiben, mert a kereskedelmi jövedelmek egyébként is alacsonyok voltak, és nem a 2%-os csökkenése miatt. A GDP 2,2%-os kedvező növekedési üteme nem hatott eléggé a közszolgálati médiaszolgáltató (PSM) bevételeinek növekedése irányába.

29. Megállapítható, hogy az EU-29 tagországok viszonylatában kevés azoknak az országoknak a száma, ahol a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiben a közpénzek keretén belül csak az előfizetések voltak meg és nem fizettek részükre közalapítványi támogatást (Táblázat-8). Ennél a hat országnál – Csehország, Dánia, Görögország, Olaszország, Svédország, Portugália - állapítható meg, hogy a közpénz jövedelmek csak az előfizetési díjakból állnak, amelyeknek az aránya közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből átlagosan országonként 87% volt. Az ezen felüli összegek már csak a kereskedelmi jövedelmek voltak. Ebből is látható, hogy média bevételek nem túl jelentős mértékben származnak a kereskedelmi jövedelmekből.

30. Ezzel szemben viszont lényegesen nagyobb az az ország csoport, amely országok esetében – összesen 13 ország - a közpénzjövedelmek csak közalapítványi támogatásokból származnak: Belgium-Flamand, Belgium-Francia, Bulgária, Ciprus, Észtország, Finnország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Luxembourg, Málta, Hollandia és Spanyolország. A közalapítványi támogatásokból származó jövedelmek – mint egyedüli közpénz-jövedelmek – a közszolgálati bevételek 81,4%-át teszik ki átlagosan országonként ezekben az országokban a vizsgált 2013-2017 közötti időszakban. Tehát lényegében nem maradnak el jelentős mértékben az előző ország-csoport közpénz jövedelmek részarányától a média teljes bevételeiben.

31. Viszont mind a két közpénz jövedelem-forrás megtalálható a többi más EU-tagország esetében. Azonban az előfizetési díjak aránya átlagosan egy országra esően

– Ausztria, Horvátország, Franciaország, Németország, Írország, Egyesült Királyság, Szlovákia, Szlovénia, Lengyelország - 67,6% a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből, a közalapítványi jövedelmek nélkül az említett országokban. Ebből látható, hogy ezekben az országokban már csökkent az előfizetési díjak aránya átlagosan országonként 67,6%-ára, szemben a csak előfizetéssel rendelkező országok esetében átlagosan, ahol az előfizetési díjak aránya átlagosan országonként 87% volt a vizsgált időszakban. Ezzel szemben Romániában a közalapítványi jövedelmek 83%-kal részesedtek a közszolgálati médiaszolgáltató teljes bevételeiből, amelyhez jön még 10%, az előfizetési díjak aránya Románia esetében a közpénzek terén, amely így 93%-ot tett ki a közszolgálati média teljes bevételeiből.

5. KÖVETKEZTTÉSEK ÉS JAVASLATOK

A közszolgálati média nemzetközi szerepe az utóbbi időben nagyon megnőtt, amely a szélesedő nemzetközi gazdasági és kulturális kapcsolatoknak is köszönhető. Ebből adódóan az információ áramlás a legutóbbi időben erőteljesen felgyorsult. Az információ felgyorsult üteméhez és a mind inkább bővülő napra kész információ igények kielégítéséhez nagyon fontos és mind inkább nélkülözhetetlen segítséget nyújt a közszolgálati média, ezen belül elsősorban a televíziós médiaszolgáltatás, amely a szóbeli információkon túlmenően az információk képi megjelenítését is nyújtja.

A napi információk és hírek mellett, valamint ennek képi megjelenítésén túlmenően mind inkább tudományos és turisztikai ismeretterjesztő tudásbővítést is biztosít a közszolgálati média a közvélemény mind szélesebb rétegeinek. A közszolgálati média komoly reklámtevékenységet is végez, részint a fogyasztás ösztönző vásárlások növelése érdekében, részint a termékek tulajdonságainak mind jobb megismertetése céljából. Nem lebecsülendő szempont a reklám bevételek növelése, amely részlegesen ellensúlyozza a közszolgálati média fenntartásához szükséges mind jobban növekvő költségeinek a fedezetét.

A kutatásaim során a gazdasági változók közötti összefüggések mértékére és ezek eltérő nagyságrendjére helyeztem a fő hangsúlyokat, annak érdekében, hogy rávilágítsak arra, hogy melyik gazdasági változó milyen hatással van a közszolgálati média jövedelmezőségi viszonyainak alakítására. Az egyes EU tagországok eltérő gazdasági és társadalmi viszonyai alapján a közszolgálati médianak is eltérő jövedelmezőségi viszonyai alakultak ki. Vannak EU tagországok, ahol nem a havi előfizetési díjak bevételeivel számol a közszolgálati média, vannak, ahol nem a közalapítványok támogatásán keresztül jut megfelelő bevételhez a média. Fontosnak tartom, hogy a három fő bevételi forrásnak – közalapítványok támogatása, a havi előfizetési díjak és a kereskedelmi jövedelmek - a megfelelő harmonizált összhangja szükséges a közszolgálati média eredményes működéséhez. Az alábbiakban összegzem ennek megfelelően az új tudományos eredményeimet.

6. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. Megvizsgáltam azt, hogy *nagyon erős* a PSMIncl175, azaz a 2017. évi közszolgálati média közpénz-jövedelmei (közalapítványi támogatás és az előfizetések) országokénti alakulása és a PSMMarket176 között, azaz a 2017. évi közszolgálati média kereskedelmi jövedelmeinek változásai, országoként. Az *első hipotézist elfogadom*.

2. Megvizsgáltam azt, hogy a további gazdasági változók közötti összefüggés 2013-2017 között *erős* a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati média bevételei, országoként, *egy főre esően*, és a PSMReven378, azaz a közszolgálati média közpénz-jövedelmei (közalapítványi támogatás és az előfizetések) országoként. Ez azt jelenti, hogy ugyan abban az időszakban, amikor nőttek a közszolgálati média közpénz-jövedelmei, akkor ezzel párhuzamosan nőttek a közszolgálati média bevételei, országoként, *egy főre esően*. A *második hipotézist elfogadom*.

3. Megvizsgáltam azt, hogy 2013 és 2017 közötti időszakban *erős* volt az összefüggés a két gazdasági változó esetében, azaz a PSMReven378, a közszolgálati média közpénz-jövedelmei országoként, és a PSMCap379, azaz a közszolgálati média bevételeihez való hozzájárulás, az *egy főre eső havi közpénz-jövedelmek* országoként a 2013. évi helyzethez viszonyítva. A *harmadik hipotézist elfogadom*.

4. Megvizsgáltam azt, hogy *erősnek* mondható az összefüggés a PSM2013172, azaz a közszolgálati média működési bevételei, 2013-2017 között és a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati média működési bevételei, országoként, *egy főre eső* két gazdasági változó esetében, ugyan ebben az időszakban. Ebben az esetben egyértelmű, hogy a közszolgálati média működési bevételeinek növekedésével szintén nő a közszolgálati média működési bevételeinek *egy főre eső nagysága*. A *negyedik hipotézist elfogadom*.

5. Megvizsgáltam azt, hogy a 2013-2017 közötti időszakban az alábbi gazdasági változók közötti összefüggés *közepesen erős* volt, a PSM1FŐ3, azaz a közszolgálati média működési bevételei, országoként, *egy főre esően* és a PSMCap379, azaz a közszolgálati média bevételeihez való hozzájárulás, az *egy főre eső havonkénti közpénz-jövedelmek*, országoként. Ebben az esetben is az *egy főre eső média bevétel* nő, akkor értelem szerűen az *egy főre eső havi közpénz-jövedelmek* is nőnek. Az *ötödik hipotézist elfogadom*.

6. A Közszolgálati Média bevételei leginkább függenek a közpénz jövedelmek alakulásától is. Megvizsgáltam azt, hogy a két gazdasági változó szorosan egyenes

arányban összefügg egymással az EU-29 átlagos szintje alapján. *A hatodik hipotézist elfogadom.*

Annak ellenére, hogy e két változó esetében Lengyelország, Málta, Írország és Lettország kivételnek számít, mivel a közszolgálati média bevételeiben a kereskedelmi jövedelmek aránya jóval meghaladja a közpénz-jövedelmek arányát, a fenti megállapítást elfogadom.

7. Megvizsgáltam azt, hogy a Közszolgálati Média bevételeinek alakulásában a négy gazdasági változó esetében az *éves előfizetési díjak, a kereskedelmi jövedelmek, a GDP és az infláció* változásai nem játszanak lényeges szerepet. *A hetedik hipotézist elfogadom.*

7. ÖSSZEGRZÉS

A kutatás során az EU 28 tagországának közszolgálati média helyzetét, elsődlegesen a gazdasági helyzetét tekintetem át, kiemelten elemezve az egyes országok közmédia jövedelmeinek összetételét az alapítványi, a közalapítványi és az előfizetési, valamint kereskedelmi és egyéb jövedelem megoszlási összefüggésben. A közmédia anyagi-jövedelmi helyzete nagyban függ az adott országok – EU tagországok – általános gazdasági helyzetétől is, amelyet jól jellemez az általános gazdasági növekedés a GDP alakulás alapján, továbbá az infláció alakulása. A kutatásaim mivel az EBU, azaz az European Broadcasting Union kiadványaira épült, mód volt a szervezet legjelentősebb államainak adataira támaszkodni kutatásaim során, így a szervezeten belüli valamennyi EU tagország adatait figyelembe venni a 2013 és 2017 közötti időszakra vonatkozóan. A kutatásaim során vizsgáltam az EU-29 tagországának közszolgálati média tevékenységét számos gazdasági változó alkalmazásával az SPSS statisztikai módszerek alapján.

Megállapítom, hogy a 2008-2013 évek közötti időszakban a közszolgálati média bevételei nagyobb mértékben növekedtek, mint az azt követő 2013-2017 évek közötti időszakban. Ennek elsősorban az volt az oka, hogy 2013-2017 közötti időszakban érzékelhetően csökkent a közpénz-jövedelmek egyik fontos tétele, az előfizetések nagysága azokban az EU tagországokban, ahol ezt korábban már bevezették.

Magyarországon a közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei a 2013-2017-es időszakra vonatkozóan szerény mértékben 6,8%-kal növekedett, amely még így is lényegesen elmaradt az EU-29 tagországok átlagától. Ugyanakkor közszolgálati médiaszolgáltató működési bevételei egy főre esően számolva 0,1%-kal nőtt, amely lényegesen elmaradt az EU-29 tagországainak átlagos szintjétől. Megállapítom, hogy az EU-29 tagországok viszonylatában kevés azoknak az országoknak a száma, ahol a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiben a közpénzek keretén belül csak az előfizetések voltak meg és nem fizettek részükre a közalapítványok támogatás. Ennél a hat országnál – Csehország, Dánia, Görögország, Olaszország, Svédország, Portugália - megállapítom, hogy a közpénz jövedelmek csak az előfizetési díjakból állnak, amelyeknek az aránya közszolgálati médiaszolgáltatók teljes bevételeiből átlagosan országonként 87% volt. Az ezen felüli összegek már csak a kereskedelmi jövedelmek voltak. Ebből is látható, hogy média bevételek nem túl jelentős mértékben származnak a kereskedelmi jövedelmekből.

8.Az értekezés témaköréhez kapcsolódó tudományos publikációk

Magyar nyelvű folyóirat cikk

Medveczky Balázs

Néhány Összefüggés a Közzolgálati Médiaszolgáltatás Terén az Európai Unióban
CONTROLLER INFO 10.ÉVF. 1.SZÁM. (2022) MEGJELENÉS ALATT

Czirkus, László ; Medveczky, Balázs

A controlling a gazdálkodó szervezetek teljesítményértékelésében

CONTROLLER INFO 6 : 3 pp. 24-27. , 4 p. (2018)

DOI Egyéb URL

Közlemény:30367451 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk)

Tudományos

Medveczky, Balázs ; Földi, Péter

A média szabályozás és controll Magyarországon

CONTROLLER INFO 6 : 2 pp. 27-30. , 4 p. (2018)

Közlemény:3388442 Admin láttamozott Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk)

Tudományos

Bogáth, Emese ; Medveczky, Balázs

Foglalkoztatáspolitikai humáncontrolling kérdései a pénzügyi, gazdasági világválság után a magyar versenyszféra területén

CONTROLLER INFO 4 : 1 pp. 14-16. , 3 p. (2016)

Matarka

Közlemény:30724265 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk)

Tudományos

Földi, Péter ; Medveczky, Balázs

Tőkeszerkezet és jövedelmezőség összefüggéseinek elméleti bemutatása és értelmezése a KKV szektorban

CONTROLLER INFO 3 : 1 pp. 52-57. , 6 p. (2015)

Matarka

Közlemény:3014760 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Szőke, Brigitta ; Medveczky, Balázs

Üzleti Controlling Tervezés folyamata egy nagyvállalatnál

CONTROLLER INFO 3 : 2 pp. 21-27. , 7 p. (2015)

Matarka

Közlemény:3044888 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Angol nyelvű folyóirat cikk

Medveczky, Balázs

Some international experiences about activities of public service media service providers

CONTROLLER INFO 9 : Különszám pp. 57-62. , 6 p. (2021)

Teljes dokumentum

Közlemény:32580855 Nyilvános Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Peter, Foldi ; Balázs, Medveczky ; Judit, Barczy
Capital structure consistency analysis in the context of capital structure theories
MODERN SCIENCE / MODERNI VEDA 2018 : 6 pp. 70-74. , 5 p. (2018)
Teljes dokumentum
Közlemény:30413512 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk)
Tudományos

Balázs Medveczky; Zoltán Zéman
International regulation, economic control, and operating principles of media
services in an international comparison in the EU
Economics & Working Capital 2022 MEGJELENÉS ALATT

Angol nyelvű konferenciaközlemény

Balázs, MEDVECZKY
WATER MANAGEMENT IN SELECTED EU MEMBER STATES IN 2010S
In: Bayoumi, Hamuda Hosam (szerk.) 12th ICEEE–2021 International Conference
“Global Environmental Development & Sustainability: Research, Engineering &
Management” : ICEEE 2021
Budapest, Magyarország : Óbudai Egyetem (2021) pp. 479-487. , 9 p.
Közlemény:32546842 Admin láttamozott Forrás Könyvrészlet
(Konferenciaközlemény) Tudományos

Magyar nyelvű konferenciaközlemény

Medveczky, Balázs ; Földi, Péter
Az MTVA költségvetésének vizsgálata a 2011 és 2019-es időszakot tekintve
In: Belovecz, Mária; Halmosi, Tímea (szerk.) Gyakorlati megoldások a számvitel és
a pénzügy aktuális kihívásaira
Budapest, Magyarország : Copy & Consulting Kft. (2019) pp. 48-54. , 7 p.
Közlemény:31355611 Nyilvános Forrás Könyvrészlet (Konferenciaközlemény)
Tudományos

Magyar nyelvű Könyvrészlet

Medveczky, Balázs
Dióhéjban a kommunikációról, kommunikációs elméletek szerepéről a
televíziózásban
In: Zéman, Z (szerk.) Üzlet, tradíció, innováció : Tanulmánykötet II.
Gödöllő, Magyarország : Szent István Egyetemi Kiadó (2018) 170 p. pp. 45-53. , 9 p.
Közlemény:27196263 Nyilvános Forrás Idéző Könyvrészlet (Szaktanulmány)
Tudományos

Medveczky, Balázs ; Földi, Péter
A média szabályozása hazánkban
In: Zéman, Z; Magda, R (szerk.) Üzlet - Gazdaság - Társadalom
Gödöllő, Magyarország : Szent István Egyetemi Kiadó (2017) 147 p. pp. 31-45. , 15
p.
Közlemény:3336277 Admin láttamozott Forrás Idéző Könyvrészlet (Szaktanulmány)
Tudományos

